

OKM:n työryhmä perusopetuksen oppimistulosten vahvistamiseksi

Aika: ti 2.4.2024 klo 13.00–15.00

Paikka: Mariankatu 9, kokoustila Jakovara

Läsnä: Kati Ainassaari, opinto-ohjaaja, Suomen opinto-ohjaajat ry
Lucina Hänninen, yksikön päällikkö, opetusneuvos, Opetushallitus
Marko Jokinen, rehtori, luokanopettaja, Suomen luokanopettajat ry
Jari Koski, rehtori, Suomen Rehtorit ry
Anssi Pirttijärvi, erityisasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö
Minna Polvinen, neuvotteleva virkamies, opetus- ja kulttuuriministeriö
Tuomo Riekkinen, lehtori, Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry
Micaela Romantschuk, toiminnanjohtaja, Förbundet Hem och Skola
Jaakko Salo, koulutuspolitiikan päällikkö, Opetusalan ammattijärjestö OAJ
Jaakko Sarmola, rehtori, Äidinkielen opettajain liitto ry
Matti Suomilammi, arviointiasiantuntija, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Annakaisa Tikkinen, elinkeinopoliittinen asiantuntija, Sivistysala ry
Salla Venäläinen, yksikön johtaja, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Sanna Voipio-Huovinen, opetusneuvos, Opetushallitus
Pocke Wickström, förbundssekreterare, FSL Finland Svenska Lärarförbundet

Puheenjohtajat:

Eeva-Riitta Pirhonen, johtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jarkko Niiranen, johtaja, Opetushallitus

Asiantuntijasihteeristö:

Tommi Karjalainen, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

Pia Kola-Torvinen, opetusneuvos, Opetushallitus

Jukka Marjanen, arviointineuvos, Kansallisen koulutuksen arviointikeskus

Emmi Tuhkanen, assistentti, opetus- ja kulttuuriministeriö

Kokouksessa vierailijana Professori Marja-Kristiina Lerkkanen, Jyväskylän yliopisto

Poissa: Susanna Niinistö-Sivuranta, toimitusjohtaja, Sivistysala ry
Saija Ohtonen-Jones, toiminnanjohtaja, Suomen vanhempainliitto
Mari Sjöström, erityisasiantuntija, Kuntaliitto

1. Kokouksen avaus

- Puheenjohtaja avasi kokouksen ja työryhmän jäsenet esittelivät itsensä.

2. Hallitusohjelman kirjaukset perusopetuksen kehittämiseksi, johtaja Eeva-Riitta Pirhonen

- Hallitusohjelman pääpaino on oppimisen perusasioissa kuten perusopetuksen pysyvä rahoitus, tasa-arvorahan vakiinnuttaminen, perustaitojen oppimisen vahvistaminen sekä perusopetuksen tuen uudistaminen.
- OKM:n työryhmät hallitusohjelmakirjausten toimeenpanemiseksi: Työryhmä valmistelevaan toimenpiteitä oppimistulosten vahvistaminen sekä työryhmä laatimaan ratkaisuesityksiä väestökehityksen tuomiin haasteisiin.
- Pitkäjänteinen peruskoulun tulevaisuustyö. Visiotyössä arvioidaan peruskoulun kehittämistarpeita ja millaisia valmiuksia koulutuksen tulisi tarjota tulevaisuuteen. Työssä keskitytään muutoksiin, jotka edellyttävät koulutuksen tavoitteiden ja menetelmien yhteiskunnallista uudelleenmäärittelyä. Peruskoulun tulevaisuustyö sisältyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan.

3. Oppimistuloskehityksen katsaus, opetusneuvos Tommi Karjalainen ja arviointineuvos Jukka Marjanen

Katsaus PISA, PIRLS ja TIMSS tuloksista (esittelydiat):

- Pandemian jälkeiset havainnot osaamisen laskusta poikkeuksellisen suuret etenkin lukutaidossa ja matematiikassa.
- Suomessa matematiikan osaaminen laski huomattavan paljon viimeisimmässä mittaukskerrassa, mutta sama trendi on myös muissa pohjoismaissa.
- Lukutaidon osaaminen laski Suomessa ja heikkojen osuus kasvaa ja huippuoppilaiden osuus vähenee.
- Matematiikan osaamiseen liittyviä tekijöitä ovat muun muassa uskomukset omista kyvyistä, kotitaustaan liittyvät asenteet koulunkäyntiin kohtaan. Myös kirjojen määrä kotona oli yksi tekijä myös matematiikan osalta.
- Lukutaitoon liittyviä tekijöitä oli muun muassa lukutaitoon luottaminen, oppilaiden taidot ennen kouluikää, kodin resurssit sekä kirjojen määrä kotona.
- Korona-aikana opetus järjestettiin pääosin hyvin, mutta heikosti osaavien oppilaiden määrä kuitenkin kasvoi.

Katsaus Karvin arvioinneista (esittelydiat):

- Matematiikan osaaminen on laskenut jo 2000-luvun alusta alkaen.
- Kaikkien oppilaiden osaaminen on laskenut, ei vain heikosti osaavien.
- Arvioinneissa on tutkittu äidinkielen osalta enemmän ns. oikeakielisyyttä.
- Myös ruotsin ja englannin kielen osaaminen on laskenut.

MUISTIO

- Matematiikan osalta muita tekijöitä, jotka vaikuttavat osaamiseen on paljon. Kotitaustan vaikutus on yhteydessä osaamiseen.
- Äidinkielen osalta muita tekijöitä olivat muun muassa asenteet oppiainetta kohtaan, vapaa-ajalla lukeminen, kotitehtävien tekeminen.
- Oppilaiden lukuharrastus on laskenut merkittävästi.
- Oppilaiden asenteet oppiaineita kohtaan vaihtelevat.

4. EDUCA –lippulaiva hankkeen esittely, professori Marja-Kristiina Lerkkanen, Jyväskylän yliopisto

- Neljä yliopistoa mukana lippulaiva hankkeessa, rahoitus 1. vaiheeseen noin 12,6 miljoonaa euroa.
- EDUCAn tavoitteet ovat vahvistaa koulutuspoliittisen päätöksenteon, kokeilujen ja interventioiden tutkimusperusteisuutta ratkaisujen tuottamiseksi sekä yritysyhteistyössä kehitetään skaalautuvia opetusteknologisia ratkaisuja ja digitaalisia oppimisympäristöjä Suomeen ja kansainvälisille markkinoille.
- EDUCA-ekosysteemissä on neljä tutkimusaluetta: 1) koulutuskokeilut, reformit ja interventiot, 2) oppimisen variaatiot ja oppimisen tuki, 3) digitaaliset ratkaisut oppimiseen ja opetukseen, 3) opettajien ja rehtoreiden tuki.
- Koulutuksen laadun tekijät: rakenteelliset tekijät (Mitä, kuka ja missä?) ja prosessitekijät (Miten?). Rakenteellisten ratkaisujen tehokkuus välittyy prosessitekijöiden kautta.
- Oppimisen ja hyvinvoinnin suhde. Sillä, miten opetus luokassa tapahtuu, heijastuu oppilaiden motivaatioon ja kouluun kiinnittymiseen.
- Yksi osahankkeista on kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu. Hankkeella voidaan jatkaa tutkimusta ja seurata oppilaita perusopetuksen päättövaiheeseen saakka.
- Tohtorikoulupilotti EDUCA-DOC, 78 tohtoriopiskelijaa.
- EDUCA kick off 25.4.2024 klo 10–12

5. Työryhmä perusopetuksen oppimistulosten vahvistamiseksi, tehtävät ja aikataulu, opetusneuvos Pia Kola-Torvinen

- Kokouksessa käytiin läpi työryhmän keskeiset tehtävät ja tavoitteet.

6. Lähetekeskustelu työryhmän työstä

- S2 oppimäärään liittyen toimenpiteitä on laadittu oppimisen tuen uudistuksessa ja KIEPPI-hankkeessa.
- Teknologian käyttö ja kännykät on ongelmallinen siitä syystä, että sama tilanne on kaikissa maissa.
- Kodilla on erittäin tärkeä rooli lasten oppimisessa. On tärkeä luoda kouluun toimintakulttuuri, jossa vanhemmat otetaan mukaan. Jokainen vanhempi voi tukea lapsen oppimista, jos hänelle annetaan siihen välineet ja jos vanhempaa tuetaan tässä. Miten vanhemmat voivat tukea opettajia työssään?
- Muutos on suuri oppimistuloksissa, joka on myös pitkäkestoinen ja laaja. Päähuomio tulisi kiinnittää siihen, miten tuetaan kouluarkea ja opettajan työtä. Toimet tulisi olla sellaisia, jotka kohdistuvat sinne missä itse vaikutus syntyy eli luokahuoneessa, ei hankkeissa.

MUISTIO

- Oleellista on kiinnittää huomioita koulumotivaatioon ja luottamukselliseen suhteeseen oppilaiden ja opettajien välillä.
- Tulisi miettiä, mitkä valmiudet ja osaamiset ovat nykyoppilaille tärkeitä. Yksi tehtävä olisi katsoa eteenpäin, mitä osaamista halutaan saavuttaa?
- Koulun laajentunut kasvatustehtävä tulisi ottaa tarkasteluun ja se, mihin oppilaitoksissa menee aika esim. hallinnollisten tehtävien määrän.
- Miten lisätä henkilökunnan/opettajien moninaisuutta?
- Mitä toimenpiteitä muissa maissa on tehty, että laskeva trendi on saatu nousemaan ja onko ne sovellettavissa myös Suomessa?
- Miten löydetään perimmäiset syyt oppimistulosten laskuun tai voidaanko niitä edes löytää? Oppimistulokset elää ajassa. Tarvitaanko perimmäisiä syitä vai voidaanko nyt katsoa tulevaisuuteen ja eteenpäin sekä löytää lisää keinoja.
- Koulun auktoriteetti ja opettajan auktoriteetti on muuttunut yhteiskunnan muuttumisen myötä.
- Verrattuna aikaisempaan, kouluarki on muuttunut kiireisemmäksi.
- Tarkasteluun myös hyvinvoinnin merkitys oppimiseen.
- Miten arviointitietoa hyödynnetään paikallisella tasolla, miten tätä osaamista voisi paremmin tukea.
- Karvi tekee pedagogisen johtamisen osalta arviointitutkimuksen, joka mahdollisesti voisi tukea myös tämän työryhmän tehtävää.

7. Jatkoaskeleet

- Kokoukset ovat lähtökohtaisesti lähikokouksia, joten toivotaan, että kukin ilmoittaa, jos ei pääse kokoukseen.
- Teemoina seuraavissa kokouksissa muun muassa mediakatsauksen pohjalta keskustelu; yhteiskuntakehitys; opetussuunnitelma, muut ohjausasiakirjat; oppimiseen ja kouluun liittyvät ilmiöt sekä oppilaiden tausta, motivaatio, asenteet.
- Seuraava kokous on 27.5. klo 13–15, Kirkkokatu 12, kokoustila Aleksanteri.